

Årsmelding 2024 - Vårt Hav

Skolerydding Baksalen skole, Hammerfest kommune

Vårt Hav – En bevegelse for fremtiden

Verden står overfor enorme miljøutfordringer, men midt i disse utfordringene finnes det håp – et håp som ligger i handling, engasjement og fellesskap. Vårt Hav er ikke bare et prosjekt, vi er en bevegelse, en drivkraft for endring. Vi tror på at mennesker – spesielt barn og unge – de må få muligheten til å være en del av løsningen. Gjennom konkret handling, kunnskap og fellesskap skaper vi morgendagens miljøforkjempere og inkluderer alle i løsningen på vår tids største utfordringer.

Vårt Hav jobber for et renere, mer bærekraftig og inkluderende samfunn, med havet som vår felles arv og ansvar. Vi kombinerer praktisk arbeid med kunnskapsformidling og samfunnsengasjement, der vi mobiliserer unge, skoler, lokalsamfunn og frivillige til felles innsats. Vi rydder, lærer og bygger broer mellom mennesker, natur og fremtid.

Skolerydding Workinnmarka skole, Tromsø kommune

Vårt arbeid er forankret i FNs bærekraftsmål

Naturen gir oss bedre helse og økt livskvalitet. Gjennom fysisk aktivitet og fellesskap i naturen fremmer vi både mental og fysisk velvære.

Læring skjer ikke bare i klasserommet. Gjennom praktiske aktiviteter i naturen gir vi barn og unge kunnskap, ferdigheter og bevissthet om bærekraft og miljøvern.

Vi jobber for å gjøre byer og tettsteder renere, tryggere og mer bærekraftige, samtidig som vi engasjerer lokalsamfunn i løsningen.

Plastforurensning og marin forurensning truer våre hav og økosystemer. Gjennom rydding, forskning og forebygging tar vi aktivt ansvar for havets fremtid.

Ingen kan løse disse utfordringene alene. Vi bygger sterke partnerskap mellom skoler, frivillige, kommuner, forskningsmiljøer og næringslivet for å skape reell endring.

Prosjektet er forankret i en helhetlig forståelse av bærekraft, der de økonomiske, sosiale og miljømessige dimensjonene er like viktige. Gjennom lokale, nasjonale og internasjonale samarbeid ønsker Vårt Hav å drive samfunnet i en mer bærekraftig retning.

Skolerydding Reinen skole, Tromsø kommune

Skolerydding Tanabru skole, Deanu gjelda/ Tana kommune

Hva vi har oppnådd i 2024

Vårt Hav har hatt et år med vekst, engasjement og nyskapende prosjekter. Vi har ikke bare ryddet strender og fjorder, men også styrket fellesskap, gitt unge verdifull arbeidserfaring og vært en katalysator for systemisk endring i Nord-Norge.

Holdningsskapende arbeid rettet mot barn og unge er en sentral del av prosjektet, hvor målet er å gi kunnskap og bevissthet om hvordan deres handlinger påvirker miljøet, lokalsamfunnet og den globale klimakrisen. Ved å lære dem å ta ansvar og se seg selv som en del av løsningen, bidrar prosjektet til en bærekraftig fremtid.

Donorer

Prosjektene i 2024 ble finansiert gjennom støtte fra flere aktører, inkludert:

- Handelens Miljøfond
- Bufdir
- Miljødirektoratet
- Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge
- Tromsø kommune gjennom Miljømillionen
- Arktisk Råd

Hovedaktiviteter og prosjekter

Skolerydding 2024

Prosjektet skolerydding "Unge Havvoktere i Nord" har hatt et vellykket første år, med måloppnåelse i Finnmark, Troms og Nordland. Over 2496 personer har deltatt i skoleryddingsprosjektet, og tallene overgår de opprinnelige målene satt i søknaden.

Skolerydding er utviklet som et fullverdig tilbud til skolene, der de mottar transport, måltider, utstyr og fagkompetanse – helt uten kostnad. Aktiviteten gir elevene muligheten til å lære gjennom praktisk arbeid i naturen, og prosjektet har blitt svært godt mottatt av både elever og lærere. Flere lærere har uttrykt at opplegget nesten virker "for godt til å være sant".

Gjennomføring

- Skolene får et pedagogisk opplegg (interaktivt foredrag) om marin forsøpling
- Skolene får en komplett pakke som gjør at hele dagen kan tilbringes ute i fjæra.
- Elevene får mulighet til å lære gjennom praktiske oppgaver, hvor de får økt bevissthet om marin forsøpling og miljøvern.
- Uteskole som metode: Prosjektet gir elevene erfaring med å jobbe i felt, fremmer fysisk aktivitet og bygger fellesskap.
- Tverrfaglig tilnærming: Prosjektet er forankret i læreplanverket og dekker kompetansemål i samfunnsfag, naturfag, KRLE, matematikk og kunst og håndverk.

Resultater i 2024

- 2496 deltakere, som overgår de opprinnelige målene.
- Høy tilfredshet blant lærere og elever, med mange ønsker om å gjøre skolerydding til en fast årlig aktivitet.
- Prosjektet har vist seg som en effektiv metode for å styrke elevenes bevissthet om bærekraft og involvere flere lokalsamfunn i miljøarbeid.
- Skolene som deltok har fått sertifisering som "Unge Havvoktere", en ordning som anerkjenner deres innsats for havmiljøet.

Deltakelsen i skolerydding gir elevene muligheten til å reflektere over egen læring, utforske bærekraftige løsninger og samarbeide om å finne praktiske løsninger på miljøutfordringer. Erfaringene fra 2024 har lagt et sterkt grunnlag for videre vekst, og prosjektet planlegger en ytterligere utvidelse i 2025.

Skolerydding med Kirkenes skole, Sør-Varanger

Skolerydding med Storevla skole, Tromsø kommune

Miljøvegviser 2024

Miljøvegviser er et forebyggende og inkluderende sommerjobbprosjekt for ungdommer i alderen 13-18 år. Ungdommene får betalt arbeid med å rydde marint avfall i Finnmark, Troms og Nordland, samtidig som de får arbeidserfaring, praktisk miljøkunnskap og mulighet til å delta aktivt i lokalsamfunnet.

Prosjektet kombinerer naturvern og sosial inkludering, og er utformet for å redusere utenforskap blant ungdom. Mange av deltakerne har sin første jobbopplevelse gjennom Miljøvegviser, og prosjektet bidrar til å gi unge fra ulike bakgrunner like muligheter til arbeid og fellesskap.

Miljøvegviser bygger på prinsippene fra stortingsmeldingen om nordområdene, som understreker at bærekraftige samfunn i nord krever at ungdom ser en fremtid der de bor. Prosjektet gir ungdom arbeid i sitt eget nærmiljø, og styrker både lokal tilhørighet og ansvarsfølelse for naturen.

Gjennomføring

- Sommerjobb i to uker, der ungdommene arbeider i team på 4-5 personer.
- Daglig opplæring i marin forsøpling, HMS og bærekraftig avfallshåndtering.
- Arbeidsområdene velges i samråd med kommuner og lokale aktører for å sikre at ryddeinnsatsen har størst mulig effekt.
- Alle deltakere er forsikret, og det legges stor vekt på sikkerhet og godt arbeidsmiljø.
- Teamledere, som er tidligere deltakere, får ekstra ansvar og ledertrening.

Miljøvegviser Tromsø

Resultater 2024

- 35 ungdommer deltok fra Hammerfest, Tromsø, Senja og Harstad.
- Totalt 1759 kg marint avfall ble fjernet.
- Over 270 søkere til 35 plasser, som viser høy etterspørsel etter sommerjobbtiltak for ungdom.
- Flere deltakere rapporterte økt miljøbevissthet og mestringsfølelse, samt at de har fått verdifull erfaring til videre arbeid.
- Økt samarbeid med kommuner, frivillige organisasjoner og næringsliv for å styrke prosjektet ytterligere.

Videre utvikling

Prosjektet har hatt stor suksess siden oppstarten i 2022, og etterspørselen øker. Planene for 2025 inkluderer utvidelse til nye kommuner, utvikling av kursmoduler for deltakerne før oppstart, og en videre styrking av ung-til-ung-metodikken for å gjøre teamlederrollen enda mer verdifull.

I 2024 deltok 35 ungdommer i alderen 13-17 år i Miljøvegviser-prosjektet. Deltakerne var fordelt på Hammerfest, Tromsø, Senja og Harstad, hvor de arbeidet med strandrydding og avfallsregistrering. Totalt ble 1759 kg marint avfall fjernet i løpet av sommeren.

Miljøvegviser Hammerfest

"Et bærekraftig Tromsø, et bærekraftig Arktis"

Er et nytt initiativ som tar sikte på å mobilisere, engasjere og tilgjengeliggjøre havet for alle, uavhengig av kulturell og sosioøkonomisk bakgrunn. Prosjektet kombinerer arrangementer, kompetanseheving og holdningsskapende informasjonsarbeid for å skape varige løsninger på marin forsøpling i Tromsø og Arktis. Prosjektet bygger på samarbeid av ulike aktører, som ellers har lite kjennskap til hverandre. Prosjektet er finansiert gjennom Tromsø kommune sin tilskuddsordning Miljømillionen.

Mål og visjon

Vårt Hav har klart å engasjere mange barn og unge til en Arktisk strandryddeuke og lokalsamfunn og frivillige til ulike tiltak rundt bærekraftsmål 17. Vi har hatt invitert bredt fra et tverrfaglig fagfelt i kampen mot marin forsøpling på en måte som ikke bare rydder havet for plast, men også inspirerer til varige holdningsendringer. Fra skoleryddinger til fellesskapskapende samlinger har prosjektet skapt en plattform for læring, samarbeid og konkrete tiltak.

Ellen Sandvik Mikkelsen ledet gjennom dagen.

Deltagere på fysisk workshop

Gjennomføring og aktiviteter

- Arktisk strandryddeuke i Tromsø: en samling av ulike arrangementer under Hold Norge Rent sin nasjonale strandryddeuke.
- Skolerydding: integrert i læreplanens tverrfaglige tema bærekraftig utvikling.
- Samarbeid med forskning: data fra ryddeaksjoner brukes aktivt i prosjekter for å forstå plastforurensningens påvirkning i Arktis.
- Nettverksbygging og workshops: arrangeres for å styrke samarbeid mellom aktører som jobber med marin forsøpling, bærekraft og havforvaltning, en digital og en fysisk workshop.

Resultater og videre utvikling

Prosjektet har bidratt til økt kjennskap og samarbeid mellom ulike aktører i Troms og Tromsø. Det har vært et ønske om å fortsette utveksling på tvers av aktører, som ellers sjelden møtes. Erfaringene fra Tromsø legges nå til grunn for videre utvikling, med mål om å utvide prosjektet og sikre enda større påvirkning og deltakelse i årene fremover.

Prosjektet knyttes opp mot FN's bærekraftsmål 4, 11, 14 og 17, og bygger på samarbeid mellom offentlig sektor, frivillige organisasjoner, forskning og næringsliv for å sikre varige løsninger.

Filip Maric, Førsteamanuensis UiT

Deltagere kom fra både forskningsinstitusjoner, myndigheter og organisasjoner:

Universitetet i Tromsø, Akvaplan-Niva, Karlsøy kommune, NAMMCO, NIVA, Nord-Troms Friluftsrådet, Frivillighetssentralen

Andre ryddeaksjoner og aktiviteter

Den store strandryddedagen ble arrangert i Vadsø Ekkerøy i samarbeid med Hold Norge Rent. 45 deltakere bidro til å fjerne 439,6 kg marint avfall.

Arctic Clean-Up-prosjektet var en del av årets aktiviteter, hvor Vårt Hav deltok i et internasjonalt forskningsprosjekt om marin forurensning i Arktis. Prosjektet er finansiert gjennom PAME og fokuserer på overvåkning og analyse av plastforurensning i sårbare havområder.

Strandryddedag på Ekkerøy, Vadsø. 21.9.2024

Registrering av marint avfall gjennom Arctic Clean-up

Internasjonalt samarbeid og konferanser 2024

Vårt Hav har i 2024 deltatt på flere nasjonale og internasjonale arrangementer for å styrke samarbeidet i arbeidet mot marin forurensning, dele erfaringer fra nordområdene og bidra til utviklingen av bærekraftige løsninger.

Gjennom deltakelse på internasjonale og nasjonale konferanser har Vårt Hav i 2024 knyttet nye kontakter, styrket samarbeidet med andre aktører og bidratt til å øke forståelsen for utfordringene og løsningene knyttet til plastforurensning i nordområdene. Planene for 2025 inkluderer videre engasjement i internasjonale nettverk, samarbeid med forskningsmiljøer og utvidelse av kunnskapsformidlingen om plastforurensning i Arktis.

Hold Norge Rent-konferansen – Bergen, 6.-8. mai 2024

Vårt Hav ble forespurt om å være innleder på Hold Norge Rent-konferansen, en av de viktigste nasjonale møteplassene for aktører som arbeider med marin forurensning.

Konferansen samlet forskere, frivillige organisasjoner, næringsliv og myndigheter for å diskutere effektive løsninger på plastforurensning. Vårt Hav delte perspektiver fra frivillig strandrydding i Troms og Finnmark: Frivillighet, bevisstgjøring, fellesskap.

I forkant av konferansen satt Vårt Hav også i juryen til årets «Gullklypa», en pris som deles ut av Hold Norge Rent til en ildsjel eller organisasjon som har vist en ekstraordinær innsats for et ryddig lokalmiljø.

Christina Koch på podium under Hold Norge Rent konferanse

Plastavtale-frokost med WWF – 16. september 2024

Vårt Hav representerte Nord-Norge på WWF sin plastavtale-frokost, hvor vi deltok sammen med SINTEF Ocean, Deloitte og utviklingsminister Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim. Dette var et høynivåarrangement som fokuserte på Norges rolle i de globale forhandlingene om en internasjonal plastavtale.

Vårt Hav bidro med perspektiver fra nordområdene og understreket viktigheten av å inkludere arktiske hensyn i avtalen og viktigheten av å involvere barn og unge i arbeidet. Vi delte erfaringer fra vårt arbeid med marin forsøpling i Nord-Norge, og hvordan lokale tiltak og samarbeid med skoler, kommuner og frivillige kan bidra til å redusere plastforurensning på et større plan.

Ellen Sandvik Mikkelsen på podium under WWF plastavtale-frokost

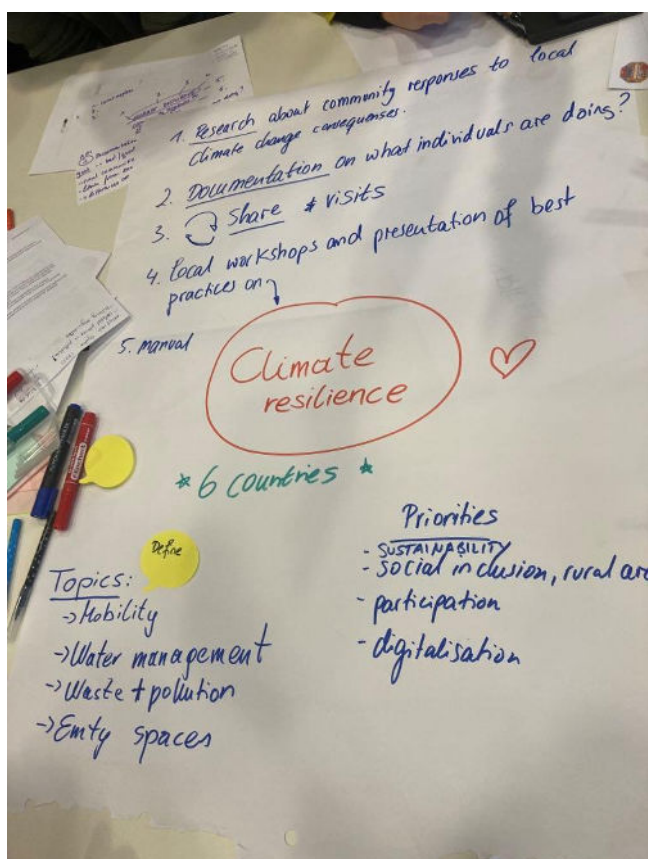
Gjennom deltakelse på slike arrangementer har Vårt Hav styrket sin posisjon som en nøkkelaktør i kampen mot marin forsøpling, og bidratt til økt oppmerksomhet om utfordringene knyttet til plast i arktiske områder.

Erasmus+ kurs "Youth Boost" – Praha, 25.-29. november 2024

Vårt Hav deltok på kurset "Youth Boost" i Praha, et Erasmus+ program som fokuserer på internasjonalt samarbeid og utvikling av ungdomsprosjekter innen miljøvern. Kurset samlet deltakere fra flere europeiske land for å diskutere metoder for ungdomsengasjement i miljøarbeid og utveksle erfaringer fra ulike prosjekter.

Christina Koch på YouthBoost, Praha

Snus- og sneipforsøpling

Vårt Hav deltok aktivt på festivalene Bukta, Riddu Riddu og Sørøyrocken for å redusere forsøpling av snus og sneiper. Gjennom målrettede tiltak og samarbeid med festivalarrangører ble det iverksatt informasjonskampanjer og oppsamlingssystemer for å begrense miljøskader knyttet til tobakksavfall.

Inkludering og praksisplasser

I august deltok 15 fysioterapi- og ergoterapistudenter i en ukes praksis i Vårt Havs prosjekter. I tillegg var én fransk internasjonal student i praksis fra mai til juni. Samarbeidet med Ressurs Tromsø gjorde det mulig for to personer i arbeidstrening å få verdifull erfaring innen miljøarbeid.

UiT studentene i praksis hos Vårt Hav, August 2024

Ellen Sandvik Mikkelsen promotere Vårt Hav til studenter

Mediadekning 2024

Vårt Hav har hatt betydelig synlighet i media gjennom 2024, med dekning av våre prosjekter og miljøinnsats i både nasjonale og regionale medier. Mediedekningen har bidratt til økt bevissthet om marin forsøpling, ungdomsarbeid og betydningen av miljøengasjement.

Ryddet nesten 3 tonn marint avfall

Før sommerferien deltok hele 967 elever og lærere fra Troms og Finnmark i ryddeaksjoner i fjæra. Elevene har samlet inn hele 2 932 kilo marint avfall i skolens nærmiljø.

19. juli 2024

Naturvernforbundet i Troms og Finnmark har siden 2020 arrangert strandrydding, under prosjektnavnet Vårt Hav. Organisasjonen gjennomfører et pedagogisk opplegg i klasserommet, organiserer transport hvis det er nødvendig, nødvendig utstyr til rydding, lunsj og selvfølgelig lek og læring i fjæra.

– Vi utløser store mengder dugnadstimer for frivilligheten og er antageligvis den aktøren som organiserer flest barn og unge ut for å rydde, forteller Ellen Sandvik Mikkelsen, daglig leder i Vårt Hav.

Holdningsskapende arbeid

Ellen skryter av elevene som gjør en fantastisk innsats. Hun forteller at elevene opplever at det både er givende og veldig lærerikt å bidra til å rydde, og en viktig lærdom de tar med seg videre i livet.

Viktige publiseringer i 2024

- **19. juli – Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge**
Artikkelen *Ryddet nesten 3 tonn marint avfall* omhandlet skolerydding i Troms og Finnmark, der 967 elever og lærere deltok i ryddeaksjoner og samlet inn totalt 2932 kg marint avfall. Naturvernforbundet i Troms og Finnmark organiserte tiltaket gjennom prosjektet Vårt Hav, og artikkelen fremhevet betydningen av holdningsskapende arbeid og praktisk miljøengasjement blant barn og unge. Saken inkluderte også intervjuer med prosjektledelsen og elever, samt informasjon om utvidelsen av prosjektet til Nordland og Svalbard i 2025.
- **8. august – Harstad Tidene**
Artikkel om Vårt Havs innsats i Harstad, hvor ungdommer i Miljøvegviser-prosjektet har fjernet store mengder søppel fra lokale strender.
- **18. august – NRK Troms og Finnmark**
Reportasje om utfordringer knyttet til finansiering av strandrydding og hvordan nedgangen i støtte påvirker muligheten til å opprettholde dagens innsats.
- **20. august – Hammerfestingen**
Artikkel om hvordan Miljøvegviser-prosjektet gir ungdom muligheten til å utvikle seg fra ryddemannskap til teamledere, og hvorfor slike initiativer er viktige for å bevare kystmiljøet.
- **26. august – iFinnmark**
Saker om plastforurensning og Vårt Havs arbeid for å fjerne marint avfall, med særlig fokus på hvordan mikroplastpartikler påvirker arktiske økosystemer.
- **23. september – Lofot-Tidende**
Reportasje om Eltoft Montessoriskole sin deltakelse i Strandryddeuka, der elevene samlet både marint avfall og naturressurser som tyttebær under ryddeaksjonen.
- **4. november – Sågat, Hammerfestingen, iSandnessjøen, Fiskeriavisa, Finnmarksposten, Sør-Varanger Avis, iFinnmark, Avis Nordland**

Debattartikkel av Karoline Andaur, generalsekretær i WWF Verdens naturfond og Ellen Sandvik Mikkelsen, daglig leder i Vårt Hav om plastforurensning og ansvarsfordeling for avfallshåndtering. Vårt Havs perspektiv på hvordan plastansvaret må plasseres tydeligere hos produsenter og beslutningstakere.

- **20. november – i Tromsø**

Sak om ballot-bin/ snus- og sneip kasse montert av Vårt Hav i Tromsø for å redusere avfall i byrommet, med omtale av Vårt Havs samarbeid med kommunen om synlige løsninger for avfallsreduksjon.

Gjennom mediedekningen i 2024 har Vårt Hav oppnådd økt oppmerksomhet rundt våre prosjekter og videreført vårt arbeid med å synliggjøre viktigheten av bærekraftige løsninger for hav og kystsamfunn

Skolerydding med Haldde Montessori skole, Alta kommune

Vi gleder oss til 2025...

Over 3000 barn og unge er allerede påmeldt til prosjekt skolerydding i 2025. Vi ser frem til å møte alle disse fantastiske barna i fjæra og gleder oss til å se prosjektet vokse.